

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

+

”Vi fick lära oss att musik är roligt”

En aktionsforskningsstudie om hur personalen kan uppmuntra
musicerande på fritidshemmet

KURS: Examensarbete för grundlärare fritidshem, 15 hp

PROGRAM: Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem

FÖRFATTARE: Lisa Gustafsson, Johanna Hyddén

HANDLEDARE: Eva Kane

EXAMINATOR: Anna Klerfelt

TERMIN: VT-17

SAMMANFATTNING

Lisa Gustafsson, Johanna Hyddén

”Vi fick lära oss att musik är roligt – En aktionsforskningsstudie om hur personalen kan uppmuntra musicerande på fritidshemmet”

” We have learnt that music is fun – An action research study about how teacher`s can encourage music activities in school-age educate”

Antal sidor: 28

Våra erfarenheter från den verksamhetsförlagda utbildningen visar på att musik inte används i så stor utsträckning på fritidshemmen. Vi valde därför att genomföra ett utvecklingsarbete i form av en aktionsforskningsstudie på ett fritidshem. Syftet med studien är att skapa kunskap om hur personal på fritidshem kan arbeta för att uppmuntra musicerande på fritidshemmet.

Våra forskningsfrågor är följande:

Vilken musik lyssnar eleverna på under sin fritid?

Vilka musikaktiviteter av de vi introducerar på fritidshemmet fångar elevernas intresse?

Vilka redskap skulle kunna användas för fortsatt musicerande på fritidshemmet?

Den teoretiska utgångspunkten är det sociokulturella perspektivet som handlar om att lärande och utveckling sker i samspel med andra. Artefakter och mediering är centrala begrepp i perspektivet, men också i detta arbete. I studien har vi använt två kvalitativa metoder. Den metodologiska ansatsen för studien är aktionsforskning och de metodologiska verktygen är intervjuer och fokusgruppsamtal. De verktyg som använts för att dokumentera projektet är fältanteckningar och loggböcker. Med inspiration från aktionsforskning genomfördes musikaktiviteter på ett fritidshem tillsammans med elever och pedagoger. Som en del av aktionsforskningen genomfördes intervjuer med pedagogerna och fokusgruppsamtal med eleverna.

Resultatet visar att eleverna vill få utrymme att själva ägna sig åt musik på fritidshemmet utan stöd från pedagoger. Vidare framkom det att musiken är en symbolisk artefakt som medierar mening, vilket innebär att den är betydelsefull för människan. Slutligen kan man säga att datorn har en central roll som en fysisk artefakt för musicerande i fritidshemmet.

Sökord: aktionsforskning, artefakter, digitala verktyg, fritidshem, mediering, musicerande, musikaktiviteter

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Syfte	2
2.1 Forskningsfrågor	2
3. Redogörelse för begrepp	2
4. Teoretisk utgångspunkt	3
5. Bakgrund	4
5.1 Musik på fritidshemmet	4
5.2 Musik i styrdokumentet	4
6. Tidigare forskning.....	5
7. Metod	7
7.1 Aktionsforskning	7
7.2 Empirisk datainsamling	8
7.3 Urval	8
7.4 Bearbetning av material och tillvägagångssätt vid analys	9
7.5 Etik.....	9
7.6 Trovärdighet.....	9
8. Aktioner.....	11
8.1 Förförståelse och intervjuer före aktiviteter.....	11
8.2 Aktiviteter	12
8.2.1 Rörelselek.....	12
8.2.2 Elevernas favoritlåtar	12
8.2.3 Digitalt musikskapande.....	13
8.2.4 Så ska det låta.....	14
8.2.5 Elevernas val	15
8.2.6 Doobidoo.....	16
9. Resultat och analys.....	18
9.1 Resultat av fältanteckningar och loggböcker.....	18
9.2 Analys av fältanteckningar och loggböcker.....	18

9.3	Resultat av intervjuer.....	18
9.4	Analys av intervjuer.....	19
9.5	Resultat av fokusgruppsamtal	19
9.6	Analys av fokusgruppsamtal	22
9.7	Artefakter	23
9.8	Triangulering.....	23
10.	Diskussion.....	24
10.1	Resultat diskussion	24
10.2	Metod diskussion.....	25
10.3	Sammanfattning.....	26
11.	Referenslista.....	27
Bilaga 1	1
Bilaga 2	2
Bilaga 3	3
Bilaga 4	4
Bilaga 5	5
Bilaga 6	6

Förord

Vi vill rikta ett tack till de elever och pedagoger som deltagit i studien. Tack till vår handledare Eva Kane för goda råd på vägen och för att du alltid haft din dörr öppen. Vi vill även tacka Anna Klerfelt som sådde fröet till det som slutligen blev denna studie.

1. Inledning

Det var en gång ett fritidshem där eleverna en dag lyssnade på musik och berättade om sin favoritmusik. En av eleverna valde en hårdrockslåt, T.N.T med AC/DC. Eleven berättade att en av vårdnadshavarna lyssnar mycket på denna låt. När låten spelades började fler av eleverna att dansa. Senare under dagen bjöd denna elev, tillsammans med sina kompisar, in oss andra till rockkonsert ute på skolgården...

Stycket ovanför är ett minne från den verksamhetsförlagda utbildningen. För oss är det ett tydligt exempel på hur elevernas intressen fångas och att de ges utrymme för sin musikaliska kreativitet.

Musik finns runt omkring oss, alla människor har någon form av relation till musiken. Vad varje enskild individ uppfattar som musik beror på individuella och kulturella erfarenheter denne fått genom livet (Kempe & West, 2010). Skolverket (2011) menar att musiken har ett stort inflytande på barn och ungdomar och är en del av deras identitetssökande. Eleverna bär med sig olika mycket erfarenheter kring musik och att få uttrycka sig genom musiken är en del av människans vardag. Musiken kan upplevas och uttryckas genom exempelvis ett högtidsfirande eller musicerande med instrument. Eftersom musik i någon form är en del av elevernas vardag kan skolan förväntas tillvarata de erfarenheter som eleverna har kring musik.

Enligt Dich (2006) för musiken med sig både känslor och gemenskap. Bojner (1998) hävdar att barnens musikupplevelser är viktiga för deras utveckling. Hon anser att musik är viktigt för människans välbefinnande och här följer några av de saker hon nämner om varför hon ser det så, med musik är man aldrig ensam, musik är hälsa, glädje och distraktion, musik underlättar arbete och genom musik kan man få vänner.

Vår erfarenhet av musik på fritidshemmet är att den används på olika sätt. I skapande aktiviteter, påverkar olika sorters musik vad eleverna målar, i gymnastiksalen används musiken som motivation för rörelse. Somliga pedagoger¹ spelar instrument och sjunger tillsammans med eleverna, musiken används också vid avslappning eller som bakgrundsmusik under dagen, digitala verktyg är vanligt förekommande på fritidshemmen då man använder sig av exempelvis Just Dance via Youtube och projektor. Pedagogers intresse för musik påverkar i vilken utsträckning musik används på fritidshemmet.

Då vi båda har ett stort musikintresse och vill utföra studien praktiskt, har vi valt att genomföra en aktionsforskningsstudie som presenteras som ett utvecklingsarbete. Eftersom vi under vår verksamhetsförlagda utbildning upplevt att musiken inte används så mycket på fritidshemmen, vill vi skapa kunskap om hur personalen på fritidshemmen kan arbeta för att uppmuntra musicerande på fritidshemmen. Då det inte finns så mycket forskning kring musik på fritidshemmen så kan det vara betydelsefullt att ta reda på mera om detta. Studiens kunskapsbidrag riktar sig till pedagoger i fritidshemsverksamheten men även till lärarstudenter och andra musikintresserade.

¹ I denna studie benämner vi de som jobbar i fritidshemmet för pedagoger

2. Syfte

Syftet är att skapa kunskap om hur personal på fritidshem kan arbeta för att uppmuntra musicerande på fritidshemmet.

2.1 Forskningsfrågor

Vilken musik lyssnar eleverna på under sin fritid?

Vilka musikaktiviteter av de vi introducerar på fritidshemmet fångar elevernas intresse?

Vilka redskap skulle kunna användas för fortsatt musicerande på fritidshemmet?

3. Redogörelse för begrepp

Musikaktiviteter

I denna studie innebär detta begrepp, sådana aktiviteter där musiken är central. Förenklat innebär detta aktiviteter där vi använder musiken på olika sätt genom att sjunga, lyssna, dansa och leka.

Musicerande

Ordet musicerande betyder i vår studie att tillsammans med andra, genomföra musikaktiviteter.

Musikskapande

Musikskapande sker både genom musicerande samt genom en kombination med andra uttrycksformer samt improvisation och komposition (Skolverket, 2011).

4. Teoretisk utgångspunkt

Studien utgår från det sociokulturella perspektivet vilket innebär att lärande och utveckling sker i ett socialt samspel med andra. Lev Vygotskij (2001) betraktas som en av de mest framträdande företrädarna för det sociokulturella perspektivet, eller som han egentligen formulerade det, det kulturhistoriska eller det kulturpsykologiska perspektivet. "Den bild av lärande som tonar fram genom det sociokulturella perspektivets betoning av samspel med andra blir att kunskap inte är något som överförs mellan människor utan istället något vi deltar i" (Säljö, 2014, s.307). Ett av nyckelbegreppen inom det sociokulturella perspektivet är mediering, vilket enkelt uttryckt är olika sätt att kommunicera på. För att människan ska förstå sin omvärld och agera i den behöver vi använda verktyg eller redskap. De redskap/artefakter som används är materiella och språkliga, båda utgör kulturella artefakter. Kulturella artefakter är mänskliga konstruktioner som hjälper oss att bland annat förstå andra människor i tal och skrift samt att förstå vår omgivning genom samspel med andra människor. De materiella redskapen är fysiska till exempel de instrument en musiker använder i sitt yrke. Språkliga redskap uttrycker sig människan genom till exempel bokstäver, siffror och notsystem (Säljö, 2014). "En artefakt kan också växla mellan att användas som ett fysiskt objekt och att uppfattas som ett tecken eller symbolisk artefakt som medierar mening" (Säljö, 2015, s. 92). Medierar mening kan enkelt uttryckas som något som förmedlar betydelser, alltså något som upplevs betydelsefullt för människor, exempelvis musik. Musiken i sig är en symbolisk artefakt, vilket innebär ett sätt att uttrycka sig, det kan ske på olika sätt bland annat genom att spela instrument och sjunga, men det kan också vara känslouttryck som till exempel glädje, ilska, sorg och så vidare. Som vi nämnt ovan, spelar musiken en viktig roll i människors vardag, alltså att den skapar mening för människan. Musiken är även fysiska objekt som till exempel instrument, notblad och CD-skiva. De artefakter som är betydelsefulla i den här studien är dator, projektor samt en skärm som är fysiska artefakter och musiken som en symbolisk artefakt är centrala delar i arbetet.

Datorn är en artefakt vilket enligt Säljö (2015) som vi tidigare nämnt, innebär ett kulturellt redskap. Vidare beskriver Säljö människan som en hybridvarelse vilket innebär att allt i det dagliga livet sker med stöd i artefakter. "Som hybridvarelse samverkar vi således hela tiden med teknik" (Säljö, 2015, s. 93). Tekniken finns runtomkring oss och är en del av människans vardag, inte minst på fritidshemmen där de digitala verktygen har betydande roll i verksamheten. Eftersom dagens samhälle är beroende av teknik är det naturligt att de digitala verktygen finns på fritidshemmen, det framgår också i läroplanen att digitala verktyg ska ingå i fritidsverksamheten.

Perspektivet som valts är också relevant för studien då den genomförts tillsammans med elever och pedagoger. De planerade aktiviteterna utformas för att eleverna ska få möjlighet att lära tillsammans med pedagogerna och studenterna, detta innebär att kunskap är något man deltar i. I studien får pedagogerna och eleverna en chans att delta olika typer av musikaktiviteter för att sedan berätta vad de tycker om dem.

5. Bakgrund

5.1 Musik i styrdokumentet

I den reviderade upplagan av LGR11 från 2016 har fritidshemmet fått ett eget kapitel, kapitel 4. Där beskrivs att de estetiska uttrycksformerna som exempelvis lek, bild, musik, dans och drama är viktiga delar i verksamheten på fritidshemmen, de ska främja fantasi och elevernas förmåga att lära tillsammans med andra (Skolverket, 2011, rev. 2016).

5.2 Musik på fritidshemmet

Den danska fritidspedagogen Dich (2006) beskriver hur pedagoger på fritidshem, genom att arbeta med musik, kommer närmare eleverna. Den relation man får till eleverna kan användas som ett redskap i det pedagogiska arbetet till att stötta, stärka och utveckla den enskilde eleven. Vidare förklarar Dich att musikaktiviteter är gemenskapsaktiviteter, där alla har en viktig funktion och där musiken ger eleverna möjlighet att uttrycka sig både kroppsligt och språkligt. Ord som självförtroende, synlighet, ansvar och respekt menar Dich är nyckelord i det pedagogiska arbetet, och att kunna uttrycka sig genom musik stärker i hög grad dessa sidor av identitetsutvecklingen. Dich talar också om att glädjen som musiken medför, både för vuxna och barn, är ett stort skäl till att använda sig av musik i verksamheten. Det blir en samhörighet mellan de båda parterna. Hon nämner även att barn som börjar på fritidshemmet kan känna en trygghet där genom att sjunga barnsånger som de känner till sedan innan. På så sätt blir det även en start för barnen att lära känna varandra. Både de nya och de äldre eleverna på fritidshemmet.

Bojner (1998) berättar att några förutsättningar som krävs för musicerande på fritidshemmet, är bland annat att våga sjunga oavsett om man har en bra eller mindre bra sångröst, att använda sig av instrument som exempelvis, en trumma eller maracas, ha en rytmkänsla och att våga testa nya saker.

Rohlin (2013) menar att fritidshemmet har en unik möjlighet till musikaliskt meningsskapande eftersom verksamheten befinner sig mellan skola och fritid. Precis som Skolverket (2014) nämner är det barnen som är utgångspunkten i verksamheten medan pedagogerna är de som styr upp den. Självklart ska inte dessa musikaktiviteter som genomförs på fritidshemmet, bedömas menar Rohlin (2013).

6. Tidigare forskning

Då vi inte hittat mycket forskning kring musik på fritidshemmet har vi valt att titta på studier i närliggande verksamheter samt studier riktade mot musikundervisning. Dessa studier är kopplade till vårt syfte och våra forskningsfrågor. Vårt syfte är att skapa kunskap om hur personal på fritidshemmet kan arbeta för att uppmuntra musicerande på fritidshemmet och forskningsfrågorna handlar om att ta reda på vilken musik eleverna lyssnar på och vilka aktiviteter som fångar deras intresse samt vilka redskap som kan användas för fortsatt musicerande.

Denac (2007) berättar i sin artikel att musikaktiviteter i förskolan och skolan ger eleverna en chans att få uttrycka sig själva genom musik. Hon har även pratat med eleverna kring deras musikvanor i hemmet. Den teoretiska utgångspunkten är inte synlig i artikeln. Genom intervjuer med elever i åldern fem till sex år gamla, har hon kommit fram till att elevernas musikaliska uttryck i hemmet oftast sker genom att lyssna på musik, dansa, eller röra sig, samt att sjunga till musik. I skolan däremot, uppmuntrar klassläraren eleverna till att leka, göra ljud och rörelser. Genom att göra dessa aktiviteter, utvecklar eleverna olika förmågor, exempelvis motorik och deras sociala förmågor. Denac menar vidare att elevers intresse för musik och musikaktiviteter är påverkade av vad de har för erfarenheter av musik från sina tidiga år, samt att eleverna därför ska erbjudas många olika former av musikaktiviteter.

I en engelsk - portugisisk intervjustudie (Boal-Palheiros & Hargreaves, 2001) utan synlig teoretisk utgångspunkt, undersöktes skillnaderna i musiklyssnande mellan skolan och hemmet. En jämförelse har gjorts mellan Storbritannien och Portugal, de deltagande barnen var i åldern 9–10 och 13–14 år. Resultatet visar på stora skillnader mellan vilken funktion musiklyssnande har för barnen hemma gentemot i skolan. Musiklyssnandet i hemmet eller i andra miljöer utanför skolan fyller emotionella och sociala funktioner för barnen medan musiklyssnandet i skolan fyller en mestadels kognitiv funktion. I hemmet utvecklade barnen en personlig och social identitet eftersom de där lyssnade på musik med familj och vänner som de har starka emotionella band till. I hemmet kunde eleverna även välja själva vilken typ av musik de lyssnade på. Detta medförde enligt forskarna att eleverna ogillade musikundervisningen i skolan. Glädje och andra känslor saknas i skolmusiks lyssnandet men då det är viktiga beståndsdelar i elevernas musiklyssnande bör skolorna fokusera mer på det.

I en kanadensisk tvärvetenskaplig studie (Bosacki, Elliot, Pollon & Francis – Murray, 2006) har forskarna tittat på om det finns skillnader i elevers val av populärmusik i relation till ålder och socioekonomisk bakgrund. Studien är en del av en bredare, längre studie som handlar om barns mediavanor. Den teoretiska utgångspunkten är inte synlig i artikeln. Metoderna som användes var intervjuer, enkäter och fokusgrupp samtal. Studien genomfördes med nästan lika många pojkar och flickor som deltog från årskurs ett, fyra och sex. Författarna använde sig av kvantitativ analys och innehållsanalys. Resultatet visar att musik är viktigt för eleverna och att det inte finns några större skillnader mellan ålder, kön eller socioekonomisk bakgrund i valet av genre inom populärmusiken. De mest populära genrerna var pop och rock, tätt följt av rap och hiphop. Skillnader på populäraste teman i låttexter hittades mellan könen, pojkarna föredrog låttexter med våld och aggressivitet medan flickorna föredrog låtar som handlade om romantik och relationer. Vidare kunde forskarna konstatera att ju äldre eleverna blev, desto vanligare var det att de lyssnade till rap och hiphop.

Dahlbäck (2011) har gjort en aktionsforskningsstudie som utforskar om eleverna lär sig språk genom musik samt hur språket och musiken samspelar med varandra. Studien genomfördes fyra dagar i veckan under ett läsår bland elever i en klass som går i årskurs ett. Förutom eleverna deltog även klassläraren och en specialpedagog. Musiklektionerna hade alltid ett fast upplägg och det blev för de flesta barnen en trygghet då de visste vad som skulle ske. De sånger som de sjöng tillsammans var tydliga i hur orden ljudas, bokstäver, ord rim och mycket annat. Dahlbäck använde sig utav ett sociokulturellt perspektiv i studien. Under läsåret samlade hon in empiri genom att skriva loggbok, observera, filma, ställa frågor till klasslärare, specialpedagog samt föräldrar, ha samtal med eleverna och dokumentera elevernas bilder samt de anteckningar som Dahlbäck själv gjorde under möten. Resultatet efter läsåret var att eleverna blivit mer engagerade genom multimodalt lärande där olika sätt att lära sig hade uppmuntrats. De sånger som sjöngs hjälpte eleverna att uttrycka sig när de sedan skulle pratade om språk och musik.

I sitt examensarbete har Bergström & Carlsson (2013) gjort en intervjustudie med pedagoger om deras förhållningssätt till musik. Studien teoretiska utgångspunkt är det sociokulturella perspektivet samt ett pragmatiskt synsätt. I studien intervjuades åtta pedagoger som jobbar med barn i åldern ett till åtta år. Deras resultat visar att pedagogerna tycker det är viktigt att använda musik tillsammans med yngre barn, dock medger flertalet av de intervjuade att musiken inte används i så stor utsträckning. Pedagogerna beskriver musiken som en artefakt som hjälper eleverna i deras motoriska och språkliga utveckling. De artefakter som pedagogerna använder sig av är varierande med det är bland annat cd skivor, instrument, sångkort, sångpåsar och tips från tidningar och internetsidor.

Sammanfattningsvis kan sägas att den tidigare forskningen tyder på att musiken på olika sätt är viktig för elever, både i skolan och på fritiden. Framförallt att lyssna på musik och att få välja själv vilken musik man lyssnar på, stärker elevernas sociala identitet. Elever bör få lyssna till den musik de själva väljer även i skolan då detta gör att eleverna uppskattar musik som ämne i skolan mera. Det vi har lärt genom dessa studier är att det finns en skillnad mellan musik i skolan och musik på fritiden enligt eleverna. Avsaknad av glädje i musikundervisningen i skolan är en orsak till att musikämnet uppfattas som tråkigt.

7. Metod

I detta avsnitt redovisas metodval sedan urvalet av deltagare i studien. Därefter följer bearbetning av material samt tillvägagångssätt vid analys. Avslutningsvis en genomgång av de forskningsetiska principerna och trovärdigheten i studien.

Syftet med studien är att skapa kunskap om hur personal på fritidshem kan arbeta för att uppmuntra musicerande på fritidshemmet. Vi har använt oss av intervjuer, fokusgruppsamtal, fältanteckningar och loggböcker, vilka alla är kvalitativa verktyg (Bryman, 2011).

7.1 Aktionsforskning

Studien genomfördes med inspiration från aktionsforskning. Aktionsforskning innebär att man forskar på sin egen praktik (Rönnerman, 2012). Detta innebär för oss att vi tillsammans med elever och pedagoger på fritidshemmet genomförde musikaktiviteter. I studien lades fokus på elevernas musicerande.

Aktionsforskning innebär därmed en relation mellan tänkandet om praktiken och handlandet om praktiken. Det handlar med andra ord om att utveckla fördjupad förståelse och att förändra verksamheten, men också om att skaffa sig kunskap om hur denna förändring går till och vad som sker under arbetets gång, vilket då kan relateras till den vuxnes lärande (Rönnerman, 2012, s.21).

Inom aktionsforskningen finner forskaren ett problemområde inom sin praktik, sedan utgår forskaren ifrån aktionsforskningsspiralen vilket innebär att man först planerar vad som ska studeras, sedan följer agerandet eller aktionen. Under tiden aktionen sker, kan olika verktyg användas för dokumentation, exempelvis observationer. Till sist följer en reflektion där nya frågor väcks. Aktionsforskningsspiralen är en cyklisk process som handlar om att utveckla verksamheten (Rönnerman, 2012).

Kemmis (2009) skriver att det finns tre typer av aktionsforskning; teknisk, praktisk och kritisk. Teknisk aktionsforskning handlar om att förbättra sin egen praktik. Detta genom att själv utföra praktiken. Det är ens egen lärdom av praktiken som står i centrum, de deltagande är objekt för utövarens handling. Det handlar om att hitta det bästa sättet att nå till exempel läroplanens mål och att förbättra sin egen praktik. Den praktiska aktionsforskningen innebär att forskare och deltagare samarbetar på ett sätt där forskaren är öppensinnad för att ta emot förslag från deltagarna och de har då en chans att påverka vad som ska ske i aktionen. Forskaren är mer försiktig och eftertänksam i sitt agerande för att resultaten ska bli så bra som möjligt. Till sist den kritiska aktionsforskningen. I den kritiska aktionsforskningen forskar man på sociala realiteter för att se om de sociala och pedagogiska metoder som användas är hållbara. Tillsammans med andra tar aktionsforskaren reda på vad problemet är och hur de går tillväga för att förändra praktiken.

Vi har valt att använda teknisk aktionsforskning eftersom vi vill nå ett förutbestämt mål, nämligen införa fler estetiska uttryckssätt i fritidshemmets verksamhet, då lämpar sig denna form av aktionsforskning bäst.

7.2 Empirisk datainsamling

Den empiriska datan skapas genom fältanteckningar, loggböcker, intervjuer och fokusgruppsamtal. De här metoderna ger tillsammans kompletterande data för studien och kallas för triangulering (Bryman, 2011). Dessa metoder valdes även för att ge oss en större förståelse kring vad pedagogerna hade för förförståelse sedan innan, samt att elever och pedagoger genom intervjuer och fokusgruppsamtal kunde bekräfta att det vi antecknat i fältanteckningar och diskuterat, stämde överens.

Fältanteckningar är enligt Bryman (2011) anteckningar som berör både omgivningen som studeras och forskarens egna reflektioner. Dessa anteckningar skrivs under tiden som aktionen pågår, medan loggboksskrivandet är en reflektion efter varje aktion och blir då mer utförliga anteckningar. Det blir en ordning i det forskaren upplever under forskningsperioden och används sedan för att gå tillbaka till senare för att minnas det som skett. Det är alltså snarlikt de fältanteckningar som görs under forskningen.

I studien har två pedagoger intervjuats enskilt före och efter aktiviteterna med elevgruppen. Semistrukturerade intervjuer har använts. Dessa definieras enligt Justesen och Mik-Meyer (2011), som ett samtal där intervjuaren använder sig av en rad färdiga frågeställningar men där den som intervjuas har möjlighet att avvika från de förutbestämda frågorna. Då intervjuer genomfördes före och efter aktiviteterna med pedagogerna, användes två olika intervjuguider (se bilaga 4 och 5). Varje intervju spelades in med hjälp av mobiltelefon då ljudupptagning enligt Justesen och Mik-Meyer (2011) är det säkraste sättet att få med allt som sägs under en intervju. Att spela in intervjuerna innebar att vi också kunde transkribera hela samtalen. Valet att intervjua pedagogerna före aktiviteterna grundar sig i att vi ville ta reda på hur de ser på musiken som estetisk uttrycksform på fritidshemmet. Detta bidrar till en förförståelse om pedagogernas kunskaper och intresse för musik på fritidshemmet. Intervjuerna med pedagogerna efter aktiviteterna genomfördes eftersom vi ville ta reda på hur de upplevt aktiviteterna.

Fokusgruppsamtalet genomfördes med eleverna efter att de deltagit i musikaktiviteterna. Då elevantalet vid första tillfället var lågt, valdes ett tillfälle till. Ett fokusgruppsamtal kan definieras som ett mellanting mellan observation och intervju (Justesen & Mik-Meyer, 2011). I ett fokusgruppsamtal ges deltagarna möjlighet att tala fritt om ett specifikt område, i detta fall de aktiviteter som eleverna deltog i. Samtalen utgick från en intervjuguide (se bilaga 6). Syftet med fokusgruppsamtalen var att ta reda på vad eleverna tyckte om musikaktiviteterna.

7.3 Urval

Urvalet kallas målstyrt urval vilket enligt Bryman, (2011) till exempel innebär ett strategiskt val av plats för studien. Båda studenterna som genomfört denna studie har haft sin verksamhets förlagda utbildning på det valda fritidshemmet, då båda studenterna känner eleverna och pedagogerna sedan innan, skapar det en trygghet för alla deltagare. I studien deltog elever i förskoleklass och årskurs ett, på ett fritidshem i en mellanstor stad i södra Sverige. De två pedagogerna på detta fritidshem har också deltagit.

Tillståndsblanketter lämnades ut till 32 vårdnadshavare och 16 av dessa lämnades tillbaka varav två valde att inte ge tillstånd för sina barns deltagande. Studien har genomförts på ett fritidshem som vi valt att kalla för Trumman. Fritidshemmet är känt för oss sedan innan vilket gör att vi känner de deltagande eleverna samt pedagogerna, detta skapar en trygghet för både dem och oss. Fritidshemmet har två små rum där eleverna kan bygga med lego och pyssla med olika material samt ett större rum där samlingar och

de gemensamma aktiviteterna hålls. I det större rummet höll vi våra musikaktiviteter. De deltagande eleverna går i förskoleklassen samt årskurs ett. På fritidshemmet finns även två pedagoger som växelvis kommer att delta i aktiviteterna. För tillfället sker ingen större musikaktivitet mer än att de någon gång har musik under fritidsgympan eller ibland spelar låg musik från en cd-spelare under den fria leken.

7.4 Bearbetning av material och tillvägagångssätt vid analys

Det material som samlats in via intervjuer och fokusgruppsamtal transkriberades. Transkriberingarna genomfördes direkt efter varje intervju och fokusgruppsamtal. Bryman (2011) nämner att det vid intervjuer och fokusgruppsamtal är bäst att spela in och sedan så snart som möjligt efter genomförandet, transkribera. Detta för att lättare komma ihåg vem som sa vad. Efter att transkriberingarna för fokusgruppsamtalen var klara, började vi med att läsa dem. Första gången läste vi igenom dem utan att reflektera över innehållet. Andra gången granskade vi texten noggrant, tredje gången tittade vi efter återkommande ord som vi markerade med färg. Vi hade då fått ett underlag att koda. Genom kodningen fann vi teman som används i resultatet. Intervjuernas transkriptioner analyserades på ett liknande sätt som fokusgruppsamtalen, men här utan kodning och tematisering. Här valdes istället att granska texten noggrant för att få fram ett resultat som kopplar till syftet och frågeställningarna. Fältanteckningarna och loggböckerna som vi själva skrivit granskades noggrant. Valet att enbart tematisera resultatet av fokusgruppsamtalen grundar sig på att det andra materialet inte är lika omfattande för att kunna tematiseras på ett bra sätt. Efter att materialet som samlats in granskats, började vi att tolka det för att kunna få fram ett resultat och svar på våra forskningsfrågor. Resultatet i analysen har kopplats till tidigare forskning och den teoretiska utgångspunkten.

7.5 Etik

I denna studie har vi förhållit oss till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002). Det finns fyra huvudkrav. Det första kravet är informationskravet vilket innebär att deltagare i studien ska informeras om studiens syfte. Det andra kravet är samtyckeskravet som innebär att deltagare i studien själva bestämmer över sitt deltagande. Det tredje kravet, konfidentialitetskravet innebär att all insamlad data i studien förvaras oåtkomligt för obehöriga samt att alla deltagare ges konfidentialitet. Det fjärde kravet, nyttjandekravet innebär att all insamlad data om enskilda personer enbart används för forskning.

För att få tillstånd att genomföra studien på det valda fritidshemmet, kontaktades först rektor för att få klartecken att lämna ut tillståndsblanketter till berörda vårdnadshavare och personal (se bilaga 1 och 2). I dessa tillståndsblanketter framgår syftet med studien, samt de forskningsetiska principerna. I samband med uppstarten av aktiviteterna, delades en tillståndblankett också ut till eleverna (se bilaga 3). Detta eftersom eleverna inte gett sitt samtycke i den tillståndsblankett som vårdnadshavare undertecknat och eleverna gavs valet om de ville vara med i aktiviteterna eller inte. Eleverna fick förklarat för sig att de när som helst under en aktivitet kunde välja att lämna studien. Under hela arbetet har eleverna varit anonyma detta för att värna om elevernas konfidentialitet.

7.6 Trovärdighet

För att en kvalitativ studie ska anses trovärdig bör den vara reliabel och valid. Reliabilitet handlar om att resultatet är trovärdigt. Då vi har varit två som har genomfört studien har reliabiliteten och tillförlitligheten ökat eftersom den ena har observerat kroppsspråk under

aktiviteter, intervjuer och fokusgruppsamtal medan den andra har fokuserat på deltagarna. Vi har även använt oss utav ljudupptagning, detta ökar också reliabiliteten (Kihlström, 2007). Vidare skriver Kihlström om validitet där hon förklarar att studien är giltig om man studerar det man har för avsikt att undersöka. Denna studie anser vi har hög validitet eftersom vi har använt oss av triangulering som innebär att studien innehåller flera forskningsmetoder samt att resultatet länkas till syftet. Bryman (2011) skriver om begreppet triangulering, han förklarar att det fungerar som en kontroll över data som samlats in. Oftast används intervjuer med de deltagande, detta för att få bekräftelse på att det som setts under exempelvis observationer som forskaren gjort, stämmer överens med vad deltagarna berättar. Triangulering sker genom att flera forskningsmetoder används, exempelvis att kvalitativ och kvantitativ metod kombineras för att stärka resultaten eller att kvalitativa metoder blandas.

Då vi enbart genomfört studien på ett fritidshem kan resultatet inte ses som en generalisering för alla fritidshem i Sverige. Vi hoppas ändå att studien ska kunna bidra till att musicerande på fritidshemmet ses som något meningsfullt för eleverna och pedagogerna.

8. Aktioner

I detta avsnitt redovisas vår förförståelse och våra förväntningar om projektet samt intervju med pedagoger före aktivitet. Därefter de aktiviteter som genomförts.

Vid fem tillfällen under tre veckor hade vi musikaktiviteter med eleverna på fritidshemmet Trumman. Varje aktivitet tog cirka 30 minuter att genomföra. Vid första tillfället valde sex av eleverna att inte vara med, därav det låga deltagande antalet. Totalt deltog åtta elever vid olika tillfällen. Genomsnittet var fyra elever vid varje aktivitet. Pedagogerna deltog inte aktivt i musikaktiviteterna utan de satt bredvid och tittade på.

Under varje musikaktivitet var en av oss studenter aktiv med elevgruppen medan den andra satt och antecknade vad som skedde under tiden. Efter varje musikaktivitet pratade vi två studenter ihop oss kring hur vi upplevt att musikaktiviteterna fungerat utifrån de två roller (aktivroll och passivroll) vi antagit. Genom detta kunde vi även prata kring vad som kanske behövs ändras på till nästa musikaktivitet samt vad vi lärt oss. Därefter skrev vi även varsin dagbok kring vårt eget lärande och även tankar kring aktiviteterna. Efter att alla musikaktiviteter genomförts gick vi tillsammans igenom det vi antecknat under och efter aktiviteterna samt våra dagböcker.

8.1 Förförståelse och intervjuer före aktiviteter

Våra förväntningar var att eleverna skulle vara nyfikna och intresserade och att de i framtiden efterfrågar de aktiviteter som genomförts. Vi ville även att pedagogerna skulle vara engagerade i aktiviteterna, att de deltog aktivt och att de ställde frågor om aktiviteterna, samt att de kände att de i framtiden ville genomföra någon av aktiviteterna med elevgruppen. Vidare såg vi gärna att eleverna kom med förslag på aktiviteter som de vill göra under tiden vi var där. Vår förhoppning var att de aktiviteter som genomförts var anpassade till elevernas ålder, intressen och mognad. Att eleverna tyckte att aktiviteterna var roliga och meningsfulla för dem, var viktigt för oss. Vi ville känna oss trygga i vårt ledarskap och att de instruktioner som gavs till eleverna var tydliga.

Intervjuer

Pedagogerna uttrycker att de har ett musikintresse men de säger att för tillfället är det svårt att genomföra musikaktiviteter med hela elevgruppen. De säger att de använt mer musik i verksamheten tidigare. De betonar även att när eleverna till exempel efterfrågar "danstopp" så genomförs den aktiviteten. Pedagogerna hoppas att eleverna kommer efterfråga mer musikaktiviteter, till exempel genom förslag i förslagslådan efter att studien är avslutad. Vidare pratar pedagogerna om digitala verktyg, framförallt datorn som används flitigt tillsammans med projektor och skärm.

S1: Tror du då att eleverna är intresserade av att ha mera musik på fritidshemmet?

P2: Det tror jag också att det att ju mer man använder ju mer...då upptäcker de ju att aa man kan använda musik med och då kan man se det som resultat i förslagslådan att det kommer mer. vi vill ha mer musik eller vi vill ha dans stopp...sånt eller Wii spel då.

I citatet ovan beskriver en av pedagogerna hur hon använder sig av digitala verktyg i fritidshemmet. Dans stopp används framförallt genom CD-skivor, men även via dator medan Wii är ett Tv-spel som går att koppla in via dator för att spela. Dessa aktiviteter kan eleverna genomföra på egen hand så länge de får hjälp att starta upp aktiviteten.

8.2 Aktiviteter

I fritidshemsverksamheten är musiken en av de mindre synliga estetiska uttrycksformerna. Vi har därför valt att genomföra musikaktiviteter på ett fritidshem. Detta för att ta reda på vilka musikaktiviteter som fångar elevernas intresse och för att ge elever och personal redskap för fortsatt musicerande på fritidshemmet. Nedan redovisas en genomgång samt resultaten av de fem musikaktiviteterna utifrån fältanteckningar, utvärderingar av musikaktiviteter samt loggboksanteckningar.

8.2.1 Rörelselek

Som start på varje aktivitet har eleverna haft rörelselek till tonerna av Mora Träsk. Musikgruppen Mora Träsk är en del av barndomen för de som är uppväxta på 70-talet och framåt. Musikgruppens svängiga sånger med roliga texter har en hög igenkänningsfaktor. Eleverna känner ofta igen dessa rörelselekar från förskoletiden, vilket medför att det är enkelt att följa med i alla rörelser. Via Youtube hittade vi klipp från 90-talet med Mora Träsk. Eleverna tyckte att Mora Träsk såg roliga ut då de hade tidstypiska 90-tals kläder på sig vilket skiljer sig markant från dagens mode.

Mora Träsks rörelselekar är bra att använda som uppvärmning vid musikaktiviteter då eleverna både får röra på sig samt sjunga med i låtarna som de förmodligen känner igen sedan tidigare. I denna aktivitet var eleverna aktiva, de sjöng med i sångerna och utförde rörelserna.

8.2.2 Elevernas favoritlåtar

Planering

Vid planeringen av denna första aktivitet funderade vi på hur vi skulle gå tillväga för att ta reda på vilken musik eleverna lyssnar på, vilka som är deras favoritlåtar. Efter mycket funderande kom vi fram till att vi skulle sitta i en ring på mattan och fråga eleverna en och en vilken som är deras favoritlåt. Sedan skulle den valda låten spelas upp från Youtube via datorn och högtalarsystemet.

Genomförandet

De fem elever som deltog i denna aktivitet fick berätta vad de tycker om för musik samt även varför de tycker att den typ av musik de valt är bra. Därefter skulle vi lyssna på den låt eller artist de valt via Youtube. Eleverna hade svårt att komma på en låt eller artist de gillade så vi studenter berättade lite om vad vi tycker om. Då började några förslag att komma på låt eller artist, men de hade svårt att uttrycka varför de tyckte att låten eller artisten var bra. Vi bad eleverna, tillsammans med oss, att ställa sig upp för att dansa till låtarna så de kunde få röra på sig lite. Dock märkte vi att de hade svårt för att dansa spontant när det inte var en planerad aktivitet som innehöll dansstopp. Trots att eleverna hade svårt att komma på förslag tyckte de att musikaktiviteten varit bra.

Utvärdering

Vi följde vår planering utan att behöva göra några ändringar, men vi upptäckte att eleverna hade svårt att dansa spontant då vi ville att de tillsammans med oss skulle röra på sig till

musiken. I och med det fick vi ändra nästkommande aktivitet där eleverna skulle få dansa till olika musikstilar. Musikaktiviteten som genomförts var både bra och mindre bra att börja med. Det positiva var att vi fick en inblick i vad de tycker om för typ av musik och den vetskapen kunde vi använda i de efterkommande aktiviteterna *Så ska det låta* och *Doobidoo*. Eleverna tycker mest om de låtar som framförts i Melodifestivalen samt Sean Banans låtar. Sean Banan är en musikartist som är populär bland barn. Han är känd för bland annat låtarna *Skaka rumpa* och *Copacabanana*. Det mindre bra var att det var svårt för eleverna att komma igång med att berätta vad de lyssnar på. Det kan ha berott på att det var första gången vi var där och att de var lite nervösa, elevantalet var inte tillräckligt stort för att någon av dem skulle våga börja berätta så de andra skulle fortsätta eller så visste de inte någon artist eller låt just då som de tyckte om.

8.2.3 Digitalt musikskapande

Planering

Radioapan är barnradions symbol och maskot, han finns på Sveriges radios hemsida. Från början hade vi planerat att eleverna skulle få dansa till olika musikstilar, men som vi nämnt i föregående aktivitet, valde vi bort den då eleverna hade svårt att spontandansa. I denna aktivitet ska eleverna jobba digitalt, på datorn. Med hjälp av Radioapans hemsida ska eleverna skapa egna jinglar i radioapans musikstudio genom ett enkelt klicka och dra system. Sedan ska eleverna genom att lyssna på ljudet ifrån olika instrument hitta det rätta instrumentet i *Den bråkiga orkestern*, som gärna luras genom att spela upp fel ljud. Till exempel kan banjon låta som trumpeteten.

Radioapan Foto från: Creative Commons

Genomförande

In denna aktivitet deltog sex elever. Under *Den bråkiga orkestern* var eleverna exalterade och nästan alla elever räckte upp handen på varje instrument. Eleverna hade en bra instrumentkänedom. I den andra delen där eleverna själva skulle välja ljudspår var eleverna inte lika exalterade, men de var koncentrerade och väntade lugnt på sin tur. När slutresultatet spelades upp var alla glada. Vi fångade även upp deras intresse för ett "pruttljud" som de skrattade åt och lät dem skapa en låt med enbart sådana ljud.

Utvärdering

I genomförandet ändrades ordningen på uppgifterna. Detta var inte planerat utan det föll sig naturligt att det blev så. De här musikaktiviteterna var nya för eleverna, men de uppskattade dem och hade roligt. Här lärde vi oss att eleverna roas av pruttljud. Det krävdes inga större förberedelser mer än att vi tittat igenom hur de olika delarna på hemsidan fungerar för att kunna instruera eleverna.

8.2.4 Så ska det låta

Planering

Denna aktivitet valdes eftersom vi har gjort den tidigare på detta fritidshem samt andra fritidshem. Den är omtyckt av elever och pedagoger. Dock tar den tid att förbereda eftersom man själv gör PowerPoint presentationen från grunden. Utifrån musikaktiviteten *Elevernas favoritlåtar* har vi plockat ut låtar som eleverna tycker om för att skapa uppgifter för eleverna att lösa. Uppgifterna som vi skapat var både lätta och svåra. Något som vi trodde var svårt var en del bilder ur uppgiften *Vilka bilder hör ihop?* vilket förklaras mer utförligt i utvärderingen. Då *Så ska det låta* är en lagtävling, tänker vi dela upp eleverna i två lag.

Detta är *Så ska det låta*:

Utifrån inspiration av tv-programmet *Så ska det låta* skapade vi tre uppgifter för eleverna att lösa. Allt skedde genom datorprogrammet PowerPoint. Uppgifterna vi skapade var intro, strofen och *vilka bilder hör ihop?* I intro delen spelas fem instrumentala låtar upp (en åt gången) och eleverna ska gissa vilken låt som spelas. Under strofen finns det fem luckor med siffror som eleverna ska öppna, bakom dem finns ord. Orden bildar tillsammans en kort del av en låt som eleverna tillsammans ska lista ut vilken det är. Orden är antingen röda eller vita. De röda orden är så kallade bom-ord och är två stycken i varje strof. Om det vänds fram ett bom-ord går turen över till andra laget. De tre vita orden är neutrala och om ett sådant vänds fram får laget fortsätta och ta en siffra till. När de gissat rätt sjunger vi en bit av låtarna tillsammans. Sammanlagt ska de gissa fem låtar. I den sista uppgiften, "*Vilka bilder hör ihop?*", ska eleverna gissa vilka två bilder som hör ihop och bildar en låt. Sammanlagt är det åtta låtar uppdelade på fyra PowerPointbilder.

Genomförande

Vid denna aktivitet deltog fyra elever. Då eleverna genomfört den här aktiviteten tidigare behövdes ingen större förklaring på uppgifterna. Under *Introt* kunde eleverna alla instrumentala låtar som spelades förutom låten till serien Pokémon. De hade alla sett avsnitt av serien men kände inte igen den utan orden. Den andra uppgiften där de skulle lista ut vilken låt som gömde sig i strofen, fick alla säga en siffra tills de kunde lista ut låten. De var alla ivriga och funderade ibland lite längre på en del strofer, men lyckades tillslut komma på alla låtar. Den sista uppgiften *Vilka bilder hör ihop?* innehöll både lättare och svårare delar som representeras nedan i utvärderingen. Eleverna var aktiva och ivriga att svara under varje uppgift, det blev även många skratt under aktivitetens gång.

Utvärdering

Vad som var tänkt från början med musikaktiviteten *Så ska det låta*, var att dela upp eleverna i två lag för att tävla mot varandra. Då de bara var fyra stycken den här gången, frågade vi eleverna om de ville dela upp sig i två lag eller utföra musikaktiviteten gemensamt. De valde gemensamt. Dock blev det så att eleverna räckte upp handen för att svara istället för att prata med varandra under de tre olika uppgifterna. De uppgifter som vi skapat var blandade med både lätta och lite svårare delar. De lite svårare delarna trodde vi att de skulle behöva tänka lite extra länge på, men de löste dem direkt. Däremot var vissa lätta delar kluriga för eleverna vilket blev en överraskning för oss.

Svåra bilder

Sergels torg

Någon som badar

Foton från: Creative Commons

Dessa bilder ovan trodde vi att eleverna skulle sitta och fundera en stund över, men en av eleverna räckte snabbt upp handen och svarade rätt. Låten är Bada nakna med Samir och Viktor.

[...] För vi ska bada nakna på Sergels torg och leva livet utan sorg. Vi ska bada nakna så alla ser [...]

Lätta bilder

Föreställande en djungel

Lejon

Foton från: Creative Commons

Dessa två bilder ovan trodde vi att barnen skulle kunna. Eleverna funderade ett bra tag men kom endast på vad filmen heter. Vår tanke var att det kunde vara vilken låt som helst från filmen Lejonkungen för att göra det enkelt, men det var svårare än vi hade trott.

Musikaktiviteten var rolig och varierande, vi upplevde att eleverna var ivriga att få svara och de visade intresse för aktiviteten och de skrattade mycket. Eleverna hade redan innan testat på denna aktivitet när en av oss gjort vår verksamhetsförlagda utbildnings period på skolan och visste då på ett ungefär hur det skulle gå till. Nackdelen med den här musikaktiviteten är att den tar tid att förbereda, det går att bygga upp en ”idébank” som kan återanvändas, men det är fortfarande tidskrävande att ändra bilder och låtar. Dock är det värt att lägga den tiden då eleverna uppskattar den oavsett om de är i flera lag eller ett och samma.

8.2.5 Elevernas val

Planering

Till denna gång hade vi planerat att ha en sångstund där vi skulle sjunga *Broder Jakob* på olika språk, främst elevernas modersmål. När vi kom till Trumman var det bara tre elever där. Vi valde då att inte genomföra sångstunden utan istället låta eleverna välja aktiviteterna. Sångstunden genomfördes inte på grund av att vi vet att de elever som deltog inte brukar sjunga under gemensamma sångsamlingar på fritidshemmet, detta är

sångsamlingar som vi har genomfört någon gång under den verksamhetsförlagda utbildningen.

Genomförande

Här fick eleverna välja vilken aktivitet som skulle genomföras. Först valde de "Radioapans musikmaskin", ett webbaserat spel där man skapar sin egen musikslinga. Sedan blev det "Dansstopp", en lek som går ut på att man dansar fritt till musik, när musiken tystnar ska deltagarna "frysa" och stå helt stilla. Den sista aktiviteten som genomfördes var Just Dance via Youtube. Just Dance är ett Tv-spel, men det finns uppladdade videoklipp från spelet på Youtube. I spelet ska man följa rörelser som en figur på skärmen visar.

Utvärdering

Då eleverna endast var tre stycken denna gång valde vi att låta eleverna bestämma vilka aktiviteter som skulle genomföras. Eleverna fick välja varsin aktivitet och den första eleven valde *Radioapans studio*, som de bekantade sig med under förgående aktivitetstillfälle. Eleverna fick turas om att sitta vid datorn och skapa en musikslinga. Nästa elev valde *Dansstopp*, eleverna hade mycket energi och de tyckte det var roligt att dansa. De kom även med önskemål om vilka låtar de ville dansa till. Sista eleven valde *Just Dance*, denne eleven tyckte det var roligt medan de andra eleverna satte sig på golvet, då de inte ville delta. Efter att de blivit ombudade att delta så reste de sig upp. Den ena eleven deltog aktivt medan den andre valde att titta, eftersom denne inte var duktig på att dansa, enligt denne själv. När alla aktiviteter var avslutade frågade vi eleverna vad de tyckte om att de fick välja vilka aktiviteter som skulle genomföras och de svarade att det var roligt.

8.2.6 Doobidoo

Planering

När vi planerade vilka aktiviteter som skulle genomföras så funderade vi på vilka aktiviteter som eleverna skulle uppskatta. Eftersom vi av tidigare erfarenheter vet att eleverna uppskattar *Så ska det låta*, så funderade vi på om man kunde göra några uppgifter från tv programmet *Doobidoo*. För att få inspiration tittade vi på ett avsnitt ur programmet. Vi valde ut tre uppgifter för eleverna att lösa, första minuten, introt och textremsorna. Under aktiviteten ska eleverna vara uppdelade i två lag, eftersom detta är en lagtävling.

Detta är *Doobidoo*:

Doobidoo är en svensk musikfrågesport från Tv, som innehåller olika uppgifter. Några av dessa uppgifter har eleverna fått prova på, då vi skapat vår egen version av Doobidoo. Den första uppgiften kallas för den första minuten, här ska eleverna genom ett bildspel namnge artisten/gruppen/sagofiguren som dyker upp på bilden. Introt är nästa uppgift där eleverna ska namnge låten som spelas. Sista uppgiften är textremsorna, här ska eleverna komma fram till vilken låt som gömmer sig i den textremsa som visas.

Genomförande

Vid denna aktivitet deltog fyra elever. Då denna aktivitet var helt ny för både elever och studenterna var det många av eleverna som var nyfikna på vad som skulle ske. Under den första uppgiften var eleverna ivriga att svara och de kände igen de flesta bilderna. I nästa uppgift var låtarna som spelades väldigt blandade och då hade eleverna svårt att namnge några av dem. Här började eleverna även att tappa intresset, så då valde vi att gå vidare till den sista uppgiften. Eleverna kunde namnge de flesta låtarna. När aktiviteten var slut tillfrågades eleverna vad de tyckte, de svarade att det var roligt och svårt. Bilden nedan

visar tre av de textremsor som användes i aktiviteten. De låtar som visas på textremsorna är: *Oppochnervisan* (*Emil i Lönneberga*), *Bamse* (signaturmelodi), *Apans sång* (*Djungelboken*).

Textremsor från Doobidoo Foto av: Johanna Hyddén

Utvärdering

Detta var en aktivitet som behöver göras flera gånger för att både elever och studenter ska känna sig bekväma med den. Eventuellt behöver några av uppgifterna anpassas för att bättre passa denna åldersgrupp. Tanken från början var att eleverna skulle delas upp i två lag, men när de fick välja, valde eleverna att genomföra aktiviteten gemensamt. Detta hände även under aktiviteten *Så ska det låta*, vi har ingen förklaring på varför eleverna gjorde detta val. Kanske kände de att de ville vara tillsammans eftersom de var så få som deltog.

9. Resultat och analys

I detta kapitel presenterats resultaten från fältanteckningar, loggböcker, intervjuer efter aktiviteter och fokusgruppsamtal. Från fokusgruppsamtalen med eleverna fick vi svar på våra forskningsfrågor medan vi genom fältanteckningarna, loggböckerna och intervjuerna fick andra intressanta resultat. Analys följer efter varje resultatdel som presenteras. Slutligen en sammanfattning av artefakternas roll i studien samt triangulering.

Syftet är att skapa kunskap om hur personal på fritidshem kan arbeta för att uppmuntra musicerande på fritidshemmet.

Vilken musik lyssnar eleverna på under sin fritid?

Vilka musikaktiviteter av de vi introducerar på fritidshemmet fångar elevernas intresse?

Vilka redskap skulle kunna användas för fortsatt musicerande på fritidshemmet?

9.1 Resultat av fältanteckningar och loggböcker

I resultatet framkommer vårt ledarskap där vi ser en utveckling i ledarskapet. Vidare visar anteckningarna att det eleverna sagt under fokusgruppsamtalen och det pedagogerna sagt under intervjuerna stämmer överens med det vi sett under aktiviteterna och reflekterat kring. I slutreflektionen framkom att de digitala verktygen har varit centrala i de aktiviteter som genomförts. Detta resultat överensstämmer även med vad pedagogerna och eleverna berättade.

9.2 Analys av fältanteckningar och loggböcker

Vi känner att vårt ledarskap har utvecklats och att vi är förtrogna med att använda digitala verktyg under musikaktiviteter i fritidshemsverksamheten. Det är intressant att resultaten från fältanteckningar, loggböcker, intervjuer och fokusgruppsamtal överensstämmer med varandra. Eftersom detta bidrar till triangulering där resultatet länkas till syftet och besvarar forskningsfrågorna.

9.3 Resultat av intervjuer

Inför intervjuerna med pedagogerna fick de en tillståndsblankett, där de gav sitt medgivande till att bli intervjuade. Intervjuerna genomfördes i skapande rummet på fritidshemmet, då detta är ett rum man kan sitta ostörd i. Deltagarna fick innan intervjun startade titta på intervjuguiden med frågeställningarna. Varje intervju tog cirka 30 minuter att genomföra.

Resultatet av intervjuerna efter aktiviteterna redovisas nedan.

Pedagogerna är nöjda med de musikaktiviteter som genomförts och de vill prova att göra dem med elevgruppen i framtiden. Musikaktiviteterna har varit meningsfulla för eleverna eftersom eleverna valt att delta i aktiviteterna även om de fått valet att hoppa av när de velat säger en av pedagogerna. Vidare säger pedagogerna att vissa av eleverna som deltagit i musikaktiviteterna har varit nöjda och pratat om att de varit tacksamma att de fått vara

med. I intervjun nämner en av pedagogerna önskan om att eleverna ska efterfråga musikaktiviteter.

S2: tror du att ni kommer använda mer musik i verksamheten?

P1: ja tror att vi nog kommer tänka till, att vi kommer använda mer musik, för lite har ja ju sett vad ni har gjort, och då har man ju fått tips och idéer från er. Även att barnen kan komma med, dom kan ju också komma med förslag nu när dom vet lite mer. Det hoppas ja att vi gör.

Pedagogen säger att hon efter att ha fått inspiration av våra musikaktiviteter vill börja att ha musik på fritidshemmet. Hon ser gärna att eleverna själva är drivande i att efterfråga musikaktiviteter för att hålla igång musiken. Trots att både den här pedagogen samt den andra berättat att de blivit inspirerade av att vi har varit där och gjort musikaktiviteter med eleverna, finns ändå en underton i deras svar att det är svårt att genomföra lärarledda musikaktiviteter på fritidshemmet. Det är inte bara pedagogerna som är nya med att musik finns på fritidshemmet, utan även eleverna.

9.4 Analys av intervjuer

Pedagogerna beskriver under intervjuerna efter musikaktiviteterna att de är nöjda, och att de vill använda sig av en del av aktiviteterna i verksamheten i framtiden. De säger också att de tycker det är svårt att genomföra musikaktiviteter. Vi tolkar det som att pedagogerna inte är helt bekväma med att själva hålla i och genomföra en musikaktivitet i grupp. Båda pedagogerna har nämnt i sina intervjuer att de inte kan spela något instrument, vilket kan vara starkt förknippat med att hålla en musikaktivitet i elevgrupp. Dock behöver pedagoger inte kunna spela instrument för att genomföra meningsfulla musikaktiviteter. Vi tror att de kanske har fått inspiration från oss och vågar genomföra aktiviteter då de har fått se att det går utan att kunna spela instrument. Bergström och Carlsson (2013) skriver i sitt examensarbete om att pedagogerna tycker att musik är viktigt att använda sig av, men att den inte används i så stor utsträckning.

Pedagogerna nämner att de känner att det är svårt att använda sig av digitala verktyg, då de känner att de inte är tillräckligt tekniska för att vara trygga i att använda sig av dem. Vi tror att pedagogerna bara behöver se hur till exempel *Radioapans* hemsida fungerar, så kan de hålla i aktiviteter som är kopplade till den hemsidan. Att kunna använda sig av de digitala verktygen på fritidshemmet idag, är viktigt då de har en central roll i fritidshemmets verksamhet eftersom det exempelvis kan bidra till att utveckla elevernas kognitiva och språkliga förmågor. Säljö (2015) skriver om artefakter som både fysiska och språkliga objekt, i denna studie som vi tidigare nämnt det är datorn en fysisk artefakt. Artefakterna kommer beskrivas mer utförligt i nästa avsnitt nedan.

9.5 Resultat av fokusgruppsamtal

Vid det första fokusgruppsamtalet valde vi att placera eleverna på mattan i fritidsrummet, detta för att det skulle kännas mer informellt och mindre allvarligt än om de suttit runt ett bord. Med den andra gruppen blev vi tillfrågade om vi kunde befinna oss i målarummet, vilket också var något vi tänkt, då det är ett rum man får prata ostört i. Innan samtalen med eleverna i båda grupperna, gick vi igenom vilka aktiviteter som genomförts under tiden vi

varit där för att de skulle komma ihåg. Därefter började samtalen där vi studenter försökte dela ut ordet då eleverna var ivriga att svara på de frågor vi ställde. I en av grupperna fick även eleverna berätta om de hade något mer de ville tillägga kring de aktiviteter som genomförts vilket vi glömde i den andra. Resultaten av fokusgruppsamtalen redovisas genom olika teman: *Elevernas musiksmak*, *Intressanta musikaktiviteter*, *Kamratrelationer*, *Förslagslådan* och *Digitala verktyg*. Dessa beskrivs mer utförligt här nedanför.

Elevernas musiksmak

Under transkriberingen av fokusgruppsamtalen och musikaktiviteterna kom vi fram till att eleverna lyssnar på låtar från årets (2017) melodifestival samt Sean Banan. Detta tolkar vi som att eleverna är influerade av vad som är aktuellt på TV och radio. Om studien genomförts under hösten hade musiksmaken förmodligen varit annorlunda.

Intressanta musikaktiviteter

Alla musikaktiviteter som genomfördes fängade elevernas intressen, men enligt eleverna själva var uppgiften ur Så ska det låta och Doobidoo roligast. Det framkom även i fokusgruppsamtalen att eleverna var nöjda med de musikaktiviteter som de deltog i. Eleverna tyckte att alla aktiviteter var roliga, de tyckte också att det var roligt att vi varit där och haft aktiviteterna med dem.

S2: vad har ni tyckt om att vi har varit här och haft musik med er?

E6: [...] vi har gjort så roliga saker [...] Jag säger allting va roligt [...]

Och musik är roligt

Eleven ovan pratade väldigt ivrigt om hur roligt allt hade varit och de andra eleverna instämde.

Kamratrelationer

Resultatet visar att eleverna gärna vill utföra musikaktiviteter tillsammans med sina kamrater på fritidshemmet utan stöd från en vuxen.

S2: Vem ska ha musik med er då när vi inte är här längre?

[...]

E5: att vi ska turas om att ha musiken

S2: så ni ska sköta de själva?

E4: JAA (ropar ut)

E5: ja att någon ska ha musiken varje gång

Vi frågade eleverna om pedagogerna skulle få vara med i aktiviteterna men en av eleverna svarade att de endast kunde titta på och inte delta aktivt eller ens starta upp en aktivitet.

Förslagslådan

På fritidshemmet Trumman finns en brevlåda där eleverna kan lämna förslag på aktiviteter. Förslagen skriver eleverna på lappar som de lägger i brevlådan. Där av namnet förslagslåda.

S2: även fast inte vi kommer va här och ha musik med er mer. (E5 låtsas gråter under tiden). Hur ska ni göra för att få ha mer musik då när vi inte är här längre? E7?

E7: äää...vi ska lägga i förslagslådan å göra massa saker bara för att få musik

S2: E6?

E6: göra förslagslådan så att vi skriver ha mer musik speciellt allting med musik

Eleverna har visat intresse för de musikaktiviteter som genomförts och genom att lämna förslag i förslagslådan vet eleverna att det finns en möjlighet att de kan få utöva musikaktiviteter även framöver.

Digitala verktyg

Det finns olika typer av digitala verktyg. I denna studie använde vi oss utav datorn som redskap i kombination med en projektor och skärm. Alla musikaktiviteter har genomförts med hjälp av dator.

S2: Vad skulle ni vilja göra för musikaktiviteter på fritids?

E7: Gissa artister

S2: Gissa artister? E5?

E5: eeh göra låtar

S2: Och E6?

E6: Eeh...alltså såna här som man ska härma

S2: Just Dance tänker du på

E6: Aa Just Dance. Det är jätteroligt.

Det eleverna pratar om ovanför, tolkar vi som olika uppgifter utifrån de musikaktiviteter som genomförts. Bland annat *Så ska det låta*, *Doobidoo* och *Just Dance*. Dessa aktiviteter genomförs med användandet av digitala verktyg. Aktiviteterna är även de som har varit populärast bland de musikaktiviteter som vi har genomfört.

Sammanfattningsvis visar materialet att vi har fått svar på våra forskningsfrågor genom fokusgruppsamtalen.

Vilken musik lyssnar eleverna på under sin fritid?

Vilka musikaktiviteter av de vi introducerar på fritidshemmet fångar elevernas intresse?

Vilka redskap skulle kunna användas för fortsatt musicerande på fritidshemmet?

Resultaten visar att eleverna är självständiga och att de gärna lyssnar på aktuell musik ifrån årets Melodifestival och Sean Banan. Detta kan bero på att det den musik som spelas mest på radio och tv just nu samt att det är musik anpassat för deras ålder. Vidare pratar eleverna om de olika musikaktiviteter som genomförts, att de var roliga och intressanta. De musikaktiviteter som eleverna blev mest engagerade av är *Så ska det låta* och *Doobidoo*. Att de aktiviteterna lockade mest kan bero på att de innehåller liknande uppgifter för eleverna att lösa. För att kunna genomföra de musikaktiviteter som vi gjort på fritidshemmet, använder man sig av digitala verktyg eftersom tekniken är en del av fritidshemmets verksamhet och kommer ta mer plats i framtiden. Med detta menar vi att den tekniska utvecklingen går framåt och då bör fritidshemmen följa med i den utvecklingen.

9.6 Analys av fokusgruppsamtal

I resultatet framgick det att eleverna lyssnar på låtar från Melodifestivalen och för barnen välkända artisten Sean Banan. Om man jämför detta med resultatet i Bosacki, Elliot, Pollon och Francis–Murrays (2006) artikel så framkommer det att musikgenren pop är en av de populäraste i den studien, detsamma gäller alltså för vår studie. Vi ser inga skillnader i valet av låtar i vår studie i jämförelse med studien ovan där pojkarna valde låttexter med mer aggressiv framtoning jämfört med flickorna som valde låtar med kärlekstema. I vår studie uppskattar eleverna den musik som är på modet just nu, detta tolkar vi som att musiksmaken hos eleverna har en kulturell mening där den aktuella musiken som syns mycket i medier har en betydande roll i deras vardagliga liv, musiken blir då en symbolisk artefakt. Musik är någonting man kan uttrycka sig genom, den blir då för eleverna ett medierande verktyg där den kulturella musiken (Melodifestivalen och Sean Banan) har betydelse för deras vardag, eftersom den finns runt omkring dem dagligen. Under aktiviteterna sjöng eleverna med i sånger och de uttryckte ofta glädje genom att skratta mycket under aktiviteterna. Detta är musiska symboliska artefakter för eleverna.

I musikaktiviteter har de digitala verktygen en central roll, eleverna nämner under fokusgruppsamtalen att de uppskattat musikaktiviteterna, vilka alla har genomförts med hjälp av digitala verktyg. De musikaktiviteter som genomförts, har alla varit beroende av dator, projektor samt en skärm. Säljö (2015) skriver att vi som människor konstant har med tekniken i någon form i vardagen och att det blivit en vana för de flesta. Många barn har idag en eller flera iPads i sin familj som används flitigt. Även i våra styrdokument ser vi att de digitala verktygen har fått plats i undervisning. Vi hade utan att ha egentligen reflekterat över det innan, utformat musikaktiviteter där medierande artefakter har en central plats, framförallt datorn som användes under alla musikaktiviteter som genomfördes.

I Denacs (2007) artikel hävdar hon att elever ska ges möjlighet att uttrycka sig genom musiken samt att de ska erbjudas en mängd av olika musikaktiviteter. I vår studie har vi använt en variation av musikaktiviteter där eleverna fått uttrycka sig på olika sätt. Bland annat genom digitalt musikskapande, rörelse/dans och sång. Genom dessa aktiviteter tränar eleverna sina motoriska och språkliga färdigheter, vilket även Bergström och Carlsson (2013) berättar om i sitt examensarbete där de tillfrågade pedagogerna beskriver musiken som en artefakt för motorisk och språklig utveckling. Artefakterna i den studien är bland annat cd skivor, instrument, sångkort, sångpåsar och tips från tidningar och internetsidor.

I resultatet berättar eleverna att de gärna genomför musikaktiviteter utan stöd från vuxna, vi tolkar detta på olika sätt. Eleverna är självständiga och vill ta eget initiativ genom att själva turas om och ansvara för musikaktiviteterna vilket eleverna nämner i ett av fokusgruppsamtalen. I den andra fokusgruppen säger eleverna samma sak men att de inte vill dela med sig av musikaktiviteterna till de elever som inte deltagit i studien. Eleverna säger också att de inte alltid får genomföra de aktiviteter som de själva föreslår, vilket framkom i båda fokusgruppsamtalen. Det kan även vara så att pedagogerna inte vill genomföra musikaktiviteter, då det framkommit under intervjuerna med pedagogerna att de upplever det svårt för tillfället att genomföra musikaktiviteter i elevgruppen.

9.7 Artefakter

Artefakterna har haft en betydande roll i studien eftersom de aktiviteter som genomförts har alla varit beroende av dem. I studien har både fysiska och symboliska artefakter använts (Säljö, 2015). De fysiska artefakterna som använts är dator, projektor och en skärm, medan den symboliska artefakten har varit musik som ett sätt att uttrycka sig på. Under aktiviteterna har eleverna sjungit, dansat och uttryckt känslor som till exempel glädje. Genom att aktiviteterna har genomförts tillsammans har det medierat mening för alla deltagarna eftersom musiken har upplevts som betydelsefull för de deltagande. Exempel på att aktiviteterna medierat mening är att eleverna uttryck en glädje över att de fått delta samt att de sagt under fokusgruppsamtalen att de älskar att dansa och sjunga.

9.8 Triangulering

Fältanteckningar, loggböcker, intervjuer och fokusgruppsamtal bildar tillsammans triangulering utifrån tre olika perspektiv. Med detta menar vi studenternas perspektiv, pedagogernas perspektiv och elevernas perspektiv på de aktioner som genomförts. Resultaten utifrån dessa tre metoder pekar mot samma håll, alltså att resultatet är detsamma från varje metod. Detta visar då att metoderna fungerade bra ihop i denna studie.

10. Diskussion

Nedan redovisas först resultatdiskussionen där vi diskuterar resultatet i förhållande till tidigare forskning, i den efterföljande metoddiskussionen diskuterar vi val av metod.

10.1 Resultat diskussion

Syftet med studien var att skapa kunskap om hur personal på fritidshem kan arbeta för att uppmuntra musicerande på fritidshemmet. Vi upplever att syftet är uppnått eftersom pedagogerna har fått idéer om musikaktiviteter som kan genomföras på fritidshemmet. Båda pedagogerna säger att de har fått tips och idéer på musikaktiviteter som de vill genomföra, men de påpekar även att det är svårt att utöva musik på fritidshemmet. Det är inte bara pedagogerna som är nya med att musik finns på fritidshemmet, utan även eleverna. Vi tror att eftersom dessa musikaktiviteter är nya för eleverna, kan det vara svårt för dem att initiera aktiviteterna själva, här borde pedagogerna ta ansvaret för att aktiviteterna blir av innan musikaktiviteter initierade av elever blir en del av vardagen. Eleverna sa under fokusgruppsamtalen att de vill genomföra musikaktiviteter på egen hand utan stöd från vuxen, vi ser detta som att eleverna är självständiga individer. Vidare upplever vi det problematiskt att pedagogerna inte deltagit aktivt i musikaktiviteterna, då pedagogerna inte fick en helhetsbild av de aktiviteter som genomfördes. För att deras deltagande i aktiviteterna skulle ske mer naturligt borde vi ha varit tydligare i kommunikationen, samtidigt borde pedagogerna visat ett större intresse för att delta aktivt. Genom att delta aktivt menar vi att man är med i det som sker och inte sitter bredvid och tittar på.

I resultatet framkom också att de digitala verktygen har en central roll för musikutövande på fritidshemmet. Detta beror till stor del på att framförallt datorn används kontinuerligt i den dagliga verksamheten. Att genomföra musikaktiviteter på fritidshemmet idag kan vara svårt utan digitala verktyg, om man inte vill komma för nära skolämnet musik. I kapitel fyra i den reviderade läroplanen från 2011, rev. 2016 kan man läsa att eleverna ska ges möjlighet att använda sig av digitala verktyg för framställande av estetiska uttryck (Skolverket, 2011, rev. 2016). Som vi tidigare nämnt använder vi datorn i varje musikaktivitet som genomfördes. Datorn är ett verktyg som är enkelt att använda, det är ett bra sökverktyg när man letar nya idéer. Med hjälp av datorn har eleverna fått uttrycka sig estetiskt, under en aktivitet fick eleverna utföra uppgifter i digitalt musikskapande. Vi lärde oss då hur man med en enkel hemsida, i det här fallet radioapan, kan jobba med digitalt musikskapande både själv och tillsammans med andra.

I intervjustudien av Boal-Palheiros & Hargreaves (2001) framkom skillnader mellan musiklyssnandet i skolan och i hemmet (på fritiden). Deras resultat visar att musik i skolan fyller en kognitiv funktion, medan musik i hemmet eller på fritiden fyller en social och emotionell funktion. Vi tänker att resultatet i vår studie kan vara likvärdigt men då fritidshemmet är ett gränsland mellan skola och hem och mer likt hemmet än skolan fyller musiken kanske snarare emotionella och sociala funktioner på fritidshemmet. Musikens medierande mening här, skapar en känsla av gemenskap för eleverna.

Studien kan bidra till att verksamma pedagoger i fritidshemmen vill prova aktionsforskning för att förbättra sin egen praktik. Den ger även förslag på aktiviteter som kan genomföras med digitala verktyg, för den som är ovan att använda sig av musik i verksamheten. Musik på fritidshemmet handlar inte om att spela instrument, det är mer än så, musiken i sig är en symbolisk artefakt, vilket innebär ett sätt att uttrycka sig på (Säljö,

2015). I läroplanen står det att eleverna ska ges möjlighet att uttrycka sig genom estetiska uttrycksformer som till exempel musik, dans, drama och bild (Skolverket, 2011, rev. 2016).

Vidare forskning

Det hade varit intressant att komma tillbaka till fritidshemmet i studien till hösten för en uppföljning, eftersom vi är nyfikna på om fritidshemmet har fortsatt med musicerandet. Studien är för liten för att kunna generalisera men om studien genomförs på fler fritidshem under en längre tid kanske man hade kunnat se ett resultat som gör skillnad i större utsträckning. Utifrån resultatet i studien har vi valt följande framtida forskningsfråga: På vilka sätt kan man använda digitala verktyg i musikaktiviteter på fritidshemmet?

10.2 Metoddiskussion

I studien valdes en kvalitativ ansats där vi använde oss av aktionsforskning genom intervjuer, fokusgruppsamtal, loggböcker och fältanteckningar. Genom att använda oss av olika metoder fick vi en fördjupad kunskap om musicerande på fritidshemmet, studiens trovärdighet ökar också genom användandet av flera olika metoder. Nedan följer en kort genomgång av respektive metodval.

Genom aktionsforskningen genomfördes musikaktiviteter med elever i fritidshemmet. Denna metod passade bra för oss då vi ville genomföra en praktikorienterad studie. Det hade varit svårt att genomföra den här studien utan aktionsforskning då den innebär att den som studerar någonting i sin egen praktik genomför en förändring (Rönnerman, 2012).

Fältanteckningar och loggbok skrevs kontinuerligt under studien gång och vi upplever att metoden bidrog till att vi fick ett bredare material att analysera, där vårt eget lärande framträdde. Då denna datainsamling är knuten till aktionsforskningen hade den inte kunnat förbises.

Semistrukturerade intervjuer användes då det ger den som intervjuas möjlighet att avvika från de förutbestämda frågorna (Justesen & Mik-Meyer, 2011) Två olika intervjuguides användes, en före aktiviteterna och en efter aktiviteterna. Valet att använda olika intervjuguides grundar sig i att vi först ville få reda på pedagogernas förförståelse om musiken på fritidshemmet, medan vi efter musikaktiviteterna ville veta mer om hur pedagogerna upplevde de aktiviteter som genomfördes, samt om de blivit intresserade av att använda sig av fortsatt musicerande på fritidshemmet.

Fokusgruppsamtal är en lämplig metod att använda sig av när man genomför en studie i elevgrupp, då den i jämförelse med den individuella intervjun inte är lika utpekande för eleverna. En svårighet med fokusgruppsamtal med en elevgrupp är att de argumentativa diskussionerna inte framträder som de gör i en fokusgrupp med vuxna (Justesen & Mik-Meyer, 2011). Detta beror på att eleverna många gånger imiterar varandras svar istället för att yttra egna åsikter. Vi upplevde detta i båda fokusgruppsamtalen men med tanke på elevernas ålder känns det oundvikligt.

Det fritidshem som valdes ut för studiens syfte, skedde genom det som Bryman (2011) kallar för målstyrt urval. Utan ett målstyrt urval hade resultatet sett annorlunda ut, eftersom vi genomförde studien på ett fritidshem där vi känner elever och pedagoger sedan tidigare. Om studien genomförts på ett fritidshem som varit främmande för oss, hade elever och pedagoger förmodligen inte varit så öppna och tillmötesgående. Därför anser vi att man

bör genomföra en aktionsforskningsstudie i en miljö där man känner både elever och pedagoger.

10.3 Sammanfattning

Avslutningsvis kan vi sammanfatta studien med att musik enligt elever och pedagoger är roligt och meningsfullt, dock används inte musiken i så stor utsträckning på fritidshemmet. Tidigare forskning pekar på att musik är viktigt för elever, framförallt att lyssna på musik. Att eleverna själva får välja den musik de lyssnar på stärker deras sociala identitet. Eleverna upplever också skillnader i musik i skolan och musik på fritiden.

Genom aktionsforskning fick vi möjlighet att praktiskt genomföra musikaktiviteter med elever och pedagoger på ett fritidshem. Den teoretiska utgångspunkten för studien är det sociokulturella perspektivet och metoderna som används är intervjuer, fokusgruppsamtal, fältanteckningar och loggböcker. I resultatet framkom att de digitala verktygen har en central roll i musicerandet på fritidshemmet, likaså att eleverna lyssnar mycket på dagsaktuell musik samt att de var nöjda med alla musikaktiviteter som genomförts. Pedagogerna känner att de vill använda mer musik på fritidshemmet men att deras kunskaper inte räcker till. Barnen säger å andra sidan att de inte behöver de vuxna eftersom de vill genomföra musikaktiviteter självständigt.

Vi hoppas att pedagogerna på fritidshemmet som deltog i studien kommer att fortsätta med musikaktiviteter i en liknande form som de aktiviteter vi genomförde, eftersom eleverna uppskattade aktiviteterna.

I inledningen fanns ett minne från den verksamhetsförlagda utbildningen, stycket nedan är en fortsättning på detta minne.

Ute på gården hade eleverna plockat fram en mängd olika redskap som de skulle använda i rockkonserten, medan de förberedde för första låten stod vi åskådare spända av förväntan...

11. Referenslista

- Bergström, R. & Carlsson, M. (2013). *Musik med yngre barn: En intervjustudie om åtta pedagogers förhållningssätt till musik med barn i åldern ett till åtta år*. examensarbete, Högskolan Kristianstad, Sektionen för lärande och miljö. Hämtad från <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A708809>
- Boal-Palheiros, M. G., & Hargreaves, D. J. (2001). Listening to music at home and at school. *British journal of music education*. 2001, 18(2), 103-118, <https://doi.org/10.1017/S0265051701000213>
- Bojner, G. (1998). *Musik och lek: musikaliska fantasiresor*. Vaxholm: Uppsjö läromedel.
- Bosacki, S., Elliot, A., E.Pollon, D., & Francis - Murray, N. (2006). Sounds good to me: Canadian children's perceptions of popular music, *Music Education Research*, 8(3), 369-385, DOI: 10.1080/14613800600957495
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2.uppl.). Stockholm: Liber AB.
- Dahlbäck, K. (2011). *Musik och språk i samverkan: en aktionsforskningsstudie i åk 1*. (Licentiatavhandling, Göteborgs universitet, Konstnärliga fakultetskansliet).
- Denac, O. (2007). A case study of preschool children's musical interest at home and at school. *Early childhood education journal*. (2008) 35, 439–444. DOI 10.1007/s10643-007-0205-4
- Dich, L. (2006). Musik i fritidshjem, SFO og fritidsklubber. I E. Kirk (Red.), *Musik & pædagogik* (s. 209 - 222). (2 rev. utg.) Århus: Modtryk.
- Justesen, L., & Mik-Meyer, N. (2011). *Kvalitativa metoder - Från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kemmis, S. (2009). Action research as a practice-based practice. *Educational Action Research*, 17(3), 463–474. doi:10.1080/09650790903093284
- Kempe, A-L., & West, T. (2010). *Design för lärande i musik*. Stockholm: Norstedts.
- Kihlström, S. (2007). Att undersöka. I J. Dimenäs (Red.), *Lära till lärare* (s. 226-241). Stockholm: Liber AB.
- Rohlin, M. (red.) (2013). *Meningsskapande fritidshem: studio som arena för multimodalt lärande*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Rönnerman, K. (2012). Vad är aktionsforskning? I K. Rönnerman (Red.), *Aktionsforskning i praktiken -förskola och skolan på vetenskaplig grund* (s. 21-38). Lund: Studentlitteratur AB.
- Skolverket (2011). *Kommentarmaterial till kursplanen i musik*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2014). *Allmänna råd för fritidshem*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2016*. (2. uppl.) Stockholm: Skolverket

Säljö, R. (2014). Den lärande människan - teoretiska traditioner. I C. Lidberg, U. P. Lundgren & R. Säljö (Red.). *Lärande skola bildning*. (s. 251-s. 309). Stockholm: Författarna och Natur & Kultur.

Säljö, R. (2015). *Lärande: En introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö: Gleerups.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vygotskij, L.S. (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.

Bilaga 1

Tillståndsblankett

Information till vårdnadshavare

Hej!

Vi heter Lisa och Johanna och vi studerar på Högskolan för lärande och kommunikation. Vi läser sista terminen på Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem. Vi ska genomföra en kvalitativ undersökning om att skapa förutsättningar för mer musik i fritidshemmet. Med denna blankett söker vi samtycke till att ert barn får delta i vår undersökning.

Undersökningen innebär att vi kommer att genomföra musikaktiviteter med barnen v. 15–17.

Enligt de forskningsetiska principerna kommer vi att:

- Upplysa barnen om att deras deltagande är frivilligt och att de när som helst kan avbryta sitt deltagande.
- Ni som vårdnadshavare ska ge ert samtycke till att barnet deltar i undersökningen då de är under 15 år.
- Vi kommer att spela in samtal med barnen och föra anteckningar. All information om barnen skyddas av sekretess och kommer förvaras oåtkomligt för obehöriga och all information kommer bara att användas i denna studie.

För att vi skall kunna genomföra denna undersökning behöver vi ert samtycke. Ifylld svarstalong lämnas till personalen på fritidshemmet senast fredag den 17/3 – 2017.

Tack på förhand

Med vänliga hälsningar Lisa och Johanna

Handledare för undersökningen är: Eva Kane, Jönköping University

Kursansvarig: Anna Klerfelt, Jönköping University

Vid frågor, vänligen kontakta oss via mail eller kontakta personalen på fritidshemmet som vidarebefordrar frågor till oss.

Lisa: guli14sa@student.ju.se

Johanna: hyjo1484@student.ju.se

Jag som vårdnadshavare ger mitt samtycke till att mitt barn deltar i denna undersökning.
Ringa in.

JA NEJ

Namn: _____

Namn: _____

Namnförtydligande: _____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 2

Tillståndsblankett Information till fritidslärare

Hej!

Vi heter Lisa och Johanna och vi studerar på Högskolan för lärande och kommunikation. Vi läser sista terminen på Grundlära­r­pro­gram­met med inriktning mot arbete i fritidshem. Vi ska genomföra en kvalitativ undersökning som inspireras av aktionsforskning där tanken är att du som fritidslärare ska vara delaktig i aktiviteterna tillsammans med eleverna och oss studenter. Vi önskar även att du som pedagog deltar i intervju före och efter undersökningen.

Intervjuerna kommer att handla om era tankar kring musik på fritidshemmet före och efter undersökningen. Själva undersökningen innebär att vi kommer att leda och initiera musikaktiviteter på fritidshemmet. Dessa kommer ibland att vara lärarledda och då önskar vi att ni deltar.

Med denna blankett söker vi samtycke till ditt deltagande i vår undersökning.

Enligt de forskningsetiska principerna kommer vi att:

- Upplysa dig som fritidslärare om att ditt deltagande är frivilligt och att du när som helst kan avbryta ditt deltagande.
- Du ger ditt samtycke till att delta i undersökningen.
- Vi kommer att spela in ditt samtal och föra anteckningar. All information om dig skyddas av sekretess och kommer förvaras oåtkomligt för obehöriga och all information kommer bara att användas i denna studie.

För att vi skall genomföra intervjun behöver vi ditt samtycke. Ifylld blankett lämnas till Lisa senast fredag den 10/3 – 2017.

Tack på förhand

Mvh Lisa och Johanna

Handledare för undersökningen är: Eva Kane, Jönköping University
Kursansvarig: Anna Klerfelt, Jönköping University

Vid frågor kontakta oss via mail.

Lisa: guli14sa@student.ju.se

Johanna: hyjo1484@student.ju.se

Namn: _____

Namn­förtydligande: _____

Bilaga 3

Tillståndsblankett Information till elever

Hej!

Lisa och Johanna vill att du är med och deltar i musikaktiviteter tillsammans med oss. Du behöver inte vara med om du inte vill. Om du är med så kan du välja att avbryta när du vill. Vi kommer att spela in när vi har ett samtal tillsammans och även föra anteckningar under aktiviteter. Det vi spelar in och skriver om just dig kommer ingen annan att läsa.

Jag vill vara med!

Namn: _____

Bilaga 4

Intervjufrågor till pedagoger före undersökningen

1. Vad är musik för dig?
2. Vad har du för erfarenheter kring musik på fritidshemmet?
3. Vilken form av musikverksamhet finns på fritidshemmet?
4. Finns det resurser för musik på fritidshemmet?
5. Är musik svårt att använda sig av på fritidshemmet?
6. Kan musik på fritidshemmet hjälpa elever att utvecklas? Hur?
7. Tror du att eleverna är intresserade av musik på fritidshemmet?
8. Är musik viktigt att använda på fritidshemmet i jämförelse med bild och idrott?

Bilaga 5

Intervjufrågor till pedagoger efter undersökningen

1. Hur tycker du att projektet varit?
2. Vad tycker du har varit det bästa med det?
3. Är det något du tycker har varit mindre bra?
4. Vad har du lärt dig? Om barnen, dig själv och musik på fritidshemmet?
5. Har du upplevt aktiviteterna som meningsfulla? Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför?
6. Känner du att någon av aktiviteterna är för svår för dig att genomföra?
7. Har du antecknat någonting kring aktiviteterna som genomförts?
8. Har ni pratat med varandra kring aktiviteterna?
9. Har eleverna börjat efterfråga musik?
10. Pratar eleverna om aktiviteterna som vi genomfört? Om ja, vad säger dem?
11. Tror du att ni kommer använda mer musik i verksamheten?
12. Tycker du att eleverna ska fråga efter musikaktiviteter eller ska ni själva ta initiativ till aktiviteterna?
13. Har du något att tillägga?

Bilaga 6

Frågor till fokusgruppsamtal med elever

1. Vad är musik?
2. Vad skulle ni vilja göra för musikaktiviteter på fritids?
3. Vill ni fortsätta med musik på fritids?
4. Vad har varit roligast att göra?
5. Något som varit tråkigt?
6. Kommer ni lämna förslag om musikaktiviteter i förslagslådan?
7. Kommer ni fråga pedagogerna Anna och Maria om musikaktiviteter?
8. Vad har ni tyckt om att vi har varit här och haft musikaktiviteter?